

Hvat skal nú gerast? Tilmælir frá Føroya Arbeiðsgevarafelag

Í ár nýtir Føroya Arbeiðsgevarafelag høvi at vísa á nøkur viðurskifti, sum tað hevur týðning, at almenni myndugleikin og vinnan fyrihalda seg til. Sum víst verður á í frágreiðingini frá nevndini, metir Føroya Arbeiðsgevarafelag, at felagið, sum ein týðningarmikil spælari í føroyska samfelagnum, átekur sær leiklutin sum viðmerkjari og viðspælari í mun til, hvussu samfelagið Føroyar eigur at vera skipað.

Tey trý økini fokusera verður uppá eru:

- Almenni sektorurin,
- Fiskivinnan og
- Orku og umhvørvisspurningurin.

Almenni sektorurin

Almenni sektorurin ávirkar vinnuna óbeinleiðis umvegis til dømis skattatrýstið. Føroya Arbeiðsgevarafelag hevur hesar áskoðanir um, hvussu almenni sektorurin kann gerast liðilgari og effektivari.

Bygnaður í miðfyrisingini

Almenni bygnaðurin varð umskipaður í 1990' unum. Síðani er farið frá 6 aðalráðum til 9 aðalráð. Hetta átti at havt við sær, at ábyrgdarbýtið gjørdist greiðari, og at miðfyrisingin styrkist.

Ein styrkt miðfyrising er neyðug, men tað er ikki nokk bara at veksa um tali av aðalráðum. Tí meta vit, at tíðin nú er komin til at hyggja at nøkrum av teimum avbjóðingum og trupuleikum, sum standast av, at bygnaðurin í almenna sektorinum er, sum hann er. Upprunaliga ætlanin við umskipanini av miðfyrisingini var, at Løgmannsskrivstovan skuldi hava ein yvirskipaðan leiklut og virka tvørgangandi í mun til hini ráðini.

Føroya Arbeiðsgevarafelag metir ikki, at Løgmannsskrivstovan virkar sum samskipari í samlaðu umsitingini, ella at hon stýrir málum yvirskipað. Tað er mangan soleiðis, at tey sum venda sær til miðfyrisingina hava eina kenslu av, at tað eru 9 landsstýri og ikki 9 aðalráð, sum eru sínámillum samskipaði. Skottini millum ráðini sýnast at vera høg, og hvørt einstakt ráð livir so at siga í sínari verð. Hetta er óheppið.

Somuleiðis er tað framvegis trupult at finna markið millum ráðini, eisini í ítøkiligum málum. Til dømis eru vinnumál fleiri ráðum, og skilmarkingingin millum ráðini er ikki heilt greið fyri vinnuna.

Somuleiðis eru mannagongdirnar í ymisku ráðunum ymiskar í mun til, hvussu samskipt verður við vinnuna, og er hetta ikki bert ørkymlandi, men vandi er eisini fyri, at mál detta niðurímillum orsakað av hesum.

Ráðini eiga í størri mun at samskipa fakliga kunnleikan fyri at fáa sum mest burtur úr starvsfólkatilfeinginum, sum er. Somuleiðis er tað neyðugt, at øll miðfyrisingin arbeiðir á sama hátt, tá tað snýr seg um samskipti við vinnuna, t.d. tá lóggáva verður send til hoyringar. Soleiðis er ikki í dag. Flestu ráðini senda lóggávu til hoyringar við hóskaði ávaring, meðan onnur ráð ikki gera tað. Til tess at endamálið við eini hoyring skal røkkast, er neyðugt, at hoyringsspartarnir hava góða tíð til innanhýsis at viðgera uppskotið, og soleiðis geva viðkomandi hoyringssvar. Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur, at øll ráð eiga at samskipta við hoyringsspartar á sama hátt, fyri at tryggja, at tey sum eiga at verða hoyrd, verða hoyrd. Somuleiðis vísir tað seg, at í tíðarskeiðum upp undir freistirnar hjá løgtinginum eru tað lógaruppskot, sum als ikki verða send til hoyringar. Hetta er als ikki nóg gott og Føroya Arbeiðsgevarafelag tekur frástøðu frá hesum.

Føroya Arbeiðsgevarafelag hevur tí hesi tilmæli:

- At landsstýrið tekur neyðug stig til yvirskipaða samskipan og stýring av málum, sum fevna um fleiri ráð.
- At øll aðalráðini samskipta á sama hátt við hoyringsspartarnar.
- At øll lóggáva skal sendast til hoyringar, áðrenn hon verður lögð fyri tingið.

Útreiðslustøðið er alt ov høgt í mun til inntøkurnar

Føroya Arbeiðsgevarafelag hevur í fleiri ár eftirlýst, at landsstýrið kemur við uppskotum um nýskapan og effektivisering av almennu fyrisingini, og at stig verða tikin, sum beina burtur dupultfunktiúnirnar í ráðunum. Men støðan tykist bara versna.

Tá umsitingin varð umskipað, vóru 6 aðalstýri. Nú eru 9 aðalráð. Ein tann størsti trupulleikin við at seta fleiri ráð á stovn er, at hjá tí almenna vísir tað seg at vera sera trupult at venda aftur. Uttan at taka dagar ímillum, hvørji aðalráðini skulu vera, heldur Føroya Arbeiðsgevarafelag, at tað ikki átti at verið neyðugt við so nógvum aðalráðum í hesum líta landinum. Talið á ráðum eigur at skerjast, og má landsstýrið taka truplar avgerðir um eitt nú um at siga fólki úr starvi. Av royndum sæst, at tað er nærum ógjørligt at siga fólki upp hjá tí almenna, men her er helst talan um hugburð heldur enn veruligar forðingar.

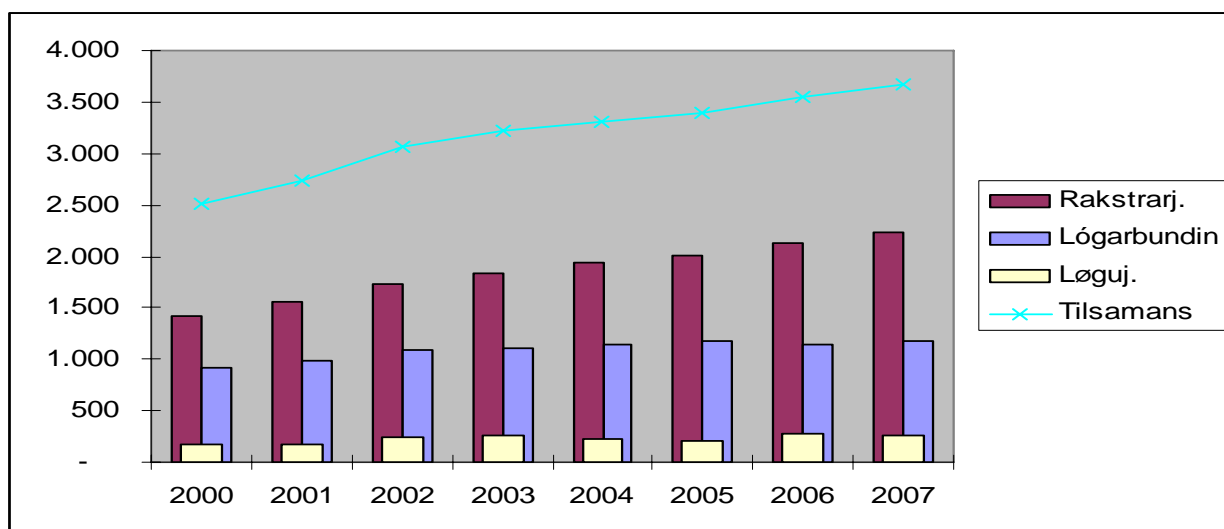
Hóast ávíst samstarv er um t.d. vekslara, er gongdin, at hvørt ráð uppbyggir egnar deildir við skjalasavni, fíggjarumsiting, KT og lögfrøði, og tað hevur sjálvsagt við sær, at jú fleiri aðalráðini verða, fleiri verða dupultfunktiúnirnar. Føroya Arbeiðsgevarafelag hevur ilt við at góðtaka, at samgongusamráðingar skulu elva til, at fleiri ráð verða sett á stovn.

Um ein nýggj samgonga av politiskum orsökum vil skipa stýringina øðrvísi, má tað kunna gerast uttan at seta fleiri aðalráð á stovn. Føroya Arbeiðsgevarafelagið fer at mæla landsstýrinum til at endurskoða almenna bygnaðin. Landsstýrið eigur at kanna fleiri móguleikar, heruppií móguleikarnar fyri skipanum við tvørgangandi projektorganisatiónum og eini skipan, sum ger tað óneyðugt at seta nýggj ráð á stovn fyri hvønn landsstýrismann. Helst átti at verið umhugsað at havt eina fyrisingarlíga eind, sum var tænaustað fyri øll ráðini.

Altsamt vaksandi útreiðslur

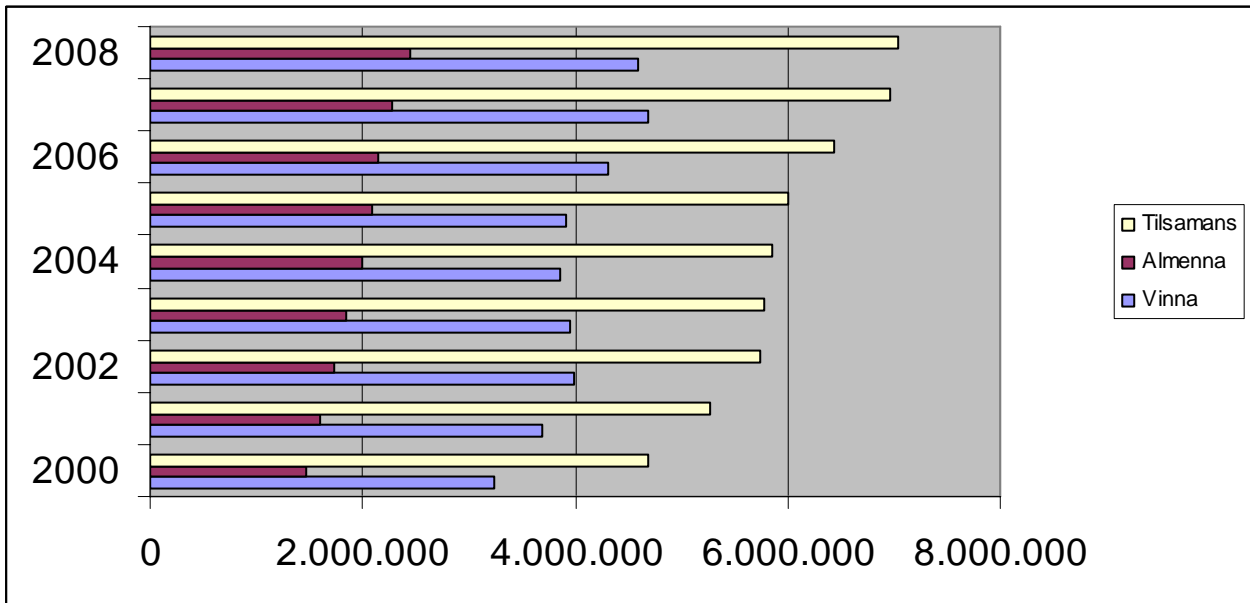
Seinnu árinu eru almennu útreiðslurnar vaksnar munandi. Høga virkseimið seinnu árinu, og sostatt vaksandi inntøkurnar hjá landskassanum, hevur ikki í nóg stóran mun elvt til, at tað hevur verið yvirskot í almenna kassanum. Harafturat hevur landið økt um útreiðslurnar ár undan ári.

Mynd 1 vísir gongdina í rakstrarjáttanini, lógarbundnu játtanini og lógujáttanini á fíggjarløgtingslógini frá 2000 til og við 2007. Myndin vísir, at tað serliga eru rakstrarútreiðslurnar hjá tí almenna, sum eru vaksnar frá 1,4 mia. kr. til 2,2 mia. kr. í hesum 8-ára tíðarskeiðnum. Samlaðu útreiðslurnar til hesar tríggjar játtanirnar eru øktar frá 2,6 mia. kr. til 3,7 mia. kr. í sama tíðarskeiði.

Mynd 1. Gongdin í rakstrar-, lógarbundnari- og lógujáttan á fíggjarlógini frá 2000 til 2007 (www.fmr.fo)

Mynd 2. Lønarútgjaldingar frá vinnu og tí almenna frá 2000 til 2008 (www.hagstova.fo)

Mynd 2 omannfyri vísir eitt dømi um, hvar útreiðslurnar hjá landinum er øktar. Myndin vísir, hvussu lønarútreiðslurnar eru vaksnar hjá tí almenna og vinnuni. Myndin vísir, at almennu lønarútgjaldingarnar eru vaksnar javnt ár undan ári úr 1,5 til 2,5 mia kr frá 2000 til 2008. Hetta er ein vøkstur uppá 66,7 %, og av hesum er bara umleið helvtin sáttmálabundnar lønarhækkingar.

Føroya Arbeiðsgevarafelag er av tí áskoðan, at um so er, at almennu útreiðslurnar veksa javnt ár undan ári uttan mun til konjunkturin, so fær landskassin sjálvsagt hall, tá lágkonjunkturur er. Hetta er kanska sjálvsagt, men eitt dømi um, hvussu torført tað er at stýra, tá inntøkurnar eru vaksandi. Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur tað vera umráðandi, at ta almenna hyggur eftir rakstrarútreiðslunum og tekur avleiðingarnar av tí stóra vøkstrinum í útreiðslunum.

Búskaparfrøðingar hava víst á, at partur av hallinum hjá landskassanum í hesum tíðum kemst av strukturellum halli umframt teimum alsamt vaksandi útreiðslunum. Tálming av rakstrarútreiðslunum er ein avbjóðing hjá skiftandi samgongum, og uttan miðvísan politikk fyri, hvussu útreiðslurnar skulu tálmast, verður torført at fáa gjørt nakað munagott á hesum økinum. Føroya Arbeiðsgevarafelag hevur boð uppá, hvussu tað almenna kann tálma útreiðslunum. Hetta er m.a. við at effektivisera almenna raksturin og strammari nýtstlýring, minni fyrisiting og við munandi útveiting. Hesi viðurskifti verða umrødd nærri niðanfyr.

Strukturella hallið, sum er á fíggjarlógini, er ein onnur avbjóðing. Her er neyðugt, at politisku flokkarnir seta seg at viðgera, hvussu hetta hall kann burturbeinast. Arbeitt verður í lötuni við at gera ein eftirlønareform, og er hetta eisini eitt munagott átak fyri at uppá longri sikt at burturbeina hallið í almenna kassanum. Tað eru tó onnur átøk, sum eisini kunnu gerast. Hetta kundi veri t.d. at tillaga skattaskipanina hjá okkum við at niðurlaga og burturbeina

skattalættan til sjómenn. Føroya Arbeiðsgevarafelag hevur boð uppá, hvussu tað almenna kann burturbeina strukturella hallið, og verður hetta somuleiðis viðgjørt nærri niðanfyr.

Tálming av almennu rakstrarútreiðslunum

Avriksmetan og málstýring í almenna verk-inum

Tað almenna eigur í størri mun at arbeiða við menningarætlanum í umsitingini og innan tænastrætting. Her kann nógv gerast. Vit kunnu vísa á avriksmetan, málstýring, benchmarking v.m. Hetta eru uppgávur, sum Løgmannsskriv-stovan við sínum samskipandi leikluti kundi tikið sær av. Løgmannsskrivstovan kundi fingið hini ráðini við og kannað, hvussu umsitingin og tænastrættingin virka. Eitt nú kundi produktivi-teturin verið kannaður.

Fyri nøkrum árum síðani var kjak um avriksløn í almenna sektorinum á lofti. Einki spurdis burturúr hesum. Føroya Arbeiðsgevarafelag mælir til, at hesin táttur verður uppafurtikin fyri at sjónliggera nýtstluna og týdningin av produkt-ivititunum eisini hjá tí almenna.

Onkur einkultur almennur stovnur hevur gjørt avriksáttmála við avvarandi aðalráð. Hetta er gongd leið, og mælir Føroya Arbeiðsgevara-felag til, at avriksáttmálar framyvir verða kravdir frá øllum almennum stovnum.

Benchmarking

Ein onnur verkætlan kundi verið benchmarking. Benchmarking-greiningar eru neyvar samanber-ingar av ymiskum viðurskiftum hjá fyrítøkum og stovnum, sum líkjast, eitt nú samanberingar av útreiðslum til umsiting av eins stórum skúlum. Samanberingar kunnu skapa grund-arlag fyri ábótum. Stovnarnir kunnu læra hvør av

aðrari við í størri ella minni mun at hava felags atgongd til innsavnaðu upp-lýsingarnar.

Við benchmarking kann tað almenna kanna dygdina á almennu tænastrinum. Minni dugna-ligar fyrisingar kunnu læra av teimum dugna-ligaru. Upplagt er, at tað almenna nýtir bench-marking, tí í fleiri førum gera umsitingarnar sama arbeiði. Leggjast kann til brots við at samanbera til dømis fíggarlig lyklatøl.

Ein týðningarmikil fortreyt fyri at fáa fulla nyttu av benchmarking er, at opinleiki er um úrslitini, so øll síggja, hvar besta málsviðgerðin og tænastrveitingin eru.

Talgilding av almenna geiranum.

Talgilding av almennum tænastrum er ein háttur at effektivisera almenna rakstrurin. Tí eigur mundandi orka at verða lögð í at talgilda almenna sektorinum. Hetta hevði somuleiðis merkt, at borgarin um alt landið hevði fingið lættari atgongd til almennar tænastrur.

Útveiting og alment innkeyp

Útveiting

Endamálið við útbjóðing av almennum uppgávum er umvegis kapping at fáa størri effektivitet í tann almenna sektorin og tryggja, at almennir pengar og tilfeingi verða gagnnýtt á best møguligan hátt. Seinastu árin við sera stórum virkseminum í landinum hava havt við sær, at almennir stovnar hava bygt út sítt tænastr-virksemi orsakað av, at tað hevur verið trupult at fingið loyst uppgávarnar. Nú vísir tað seg, at hetta tænastrvirksemi kappast beinleiðis við vinnuvirksemi og hevur ført til, at vinnufyri-tøkur eru steðgaðar við at veita hesar tænastr ella eru farnar á húsagang. Hetta ber als ikki til, og mælir Føroya Arbeiðsgevarafelag til, at almennir stovnar niðurleggja slíkt virkseminum, tí tað hoyrir ikki tí almenna til.

Uppgávarnar hjá tí almenna kunnu bítast í myndugleikauppgávur, tænastrveitingar og hjálpi-funktióinir. Tað mest nærliggjandi í

fyrsta umfari er at bjóða út tænastrveitingar og serliga hjálpi-funktióinir.

Vanligt er í øðrum londum at bjóða út uppgávur sum reingerð, rakstur av kantinum, vaktartænastr, viðlíkahald av bygningum, KT-tænastr og rakstur, koyring og verkstaðar-arbeiði. Aðrar uppgávur sum ráðgevingar-virksemi, skeiðvirksemi o.l. kunnu eisini verða bodnar út.

Í Føroyum hava útbjóðingar ikki rættiliga vunnið frama. Ávís økir eru boðin út, eitt nú busskoyring og innsavning av ruski í Tórshavnar kommunu og ferðafólkakoyring og frakt hjá tí landinum. Hetta hendi fyri nøkrum árum síðani, men tað sær út til, at henda tilgongd heilt er steðgað upp. Føroya Arbeiðs-gevarafelag heldur, at fyri at fáa eina meiri effektiva og fleksibla tænastr til borgaran er tað alneyðugt, at eftirmetingar verða gjørdar av hesum útveitingum, og at tað verður arbeiðt við miðvíst at fáa útveitt størri part av almennum tænastrinum.

Kanningar í Danmark vísa, at útbjóðingar í flesu førum hava við sær sparingar úr 10 prosentum upp í umleið 30 prosent í einstøkum førum. Tað vísir seg eisini, at ongin andsøgn er í tí at hækka tænastrstøðið og tí at spara. Í 64 prosentum av førunum eru staðfestar bæði sparingar og hækkað tænastrstøði. Kommunurnar uppliva, at tær fáa ta dygd, tær rinda fyri. Útbjóðingarnar gera eisini, at kommunurnar leggja størri dent á at skipa arbeiðini, stýra tilfeinginum og menna dygdina.

Fyri at seta ferð á útbjóðingarnar av almennum uppgávum eigur landsstýrið at orða ein politikk á økinum og leggja eina ætlan um, hvussu út-bjóðingar kunnu fremjast í verki. Ásett eigur at vera, hvørjar uppgávur eru egnaðar at bjóða út, og at hesar regluliga skulu bjóðast út.

Landsumsitingin kundi veitt kommununum ráð-geving um, hvussu útbjóðingar kunnu setast í verk. Somuleiðis eiga tær royndir, sum hóast alt eru fingnar til vega í Føroyum í sambandi við útbjóðingar, at verið savnaðar.

At bjóða uppgávor, sum tað almenna hevur røkt, út er uttan iva ein trupul uppgáva, ikki minst tí tað ávirkar starvsfólkaviðurskiftir. Útbjóðingar-leiðin má tó gangast fyri at tryggja, at almennir pengar og tilfeingi verða gagnnýtt á bestan hátt.

Alment innkeyp - skipan

Í føroyska samfelagsbúskapinum er almenni parturin lutfalsliga stórir, og tí má tað almenna rekast effektivt.

Eitt øki, sum kann verða skipað betur, er almenna innkeypið. Ein máti at skipa tað betur er at áseta, at øll innkeyp oman fyri ávísa upphædd, til dømis 100.000 krónur, skulu skrásetast á einum innkeypsportali á alnótini og á henda hátt bjóðast út.

Ein slík skipan hevði tryggjað størri opinleika í almenna innkeypnum og økta kapping millum útbjóðararnar av vørum og tænastrum til tað almenna. Økt kapping skuldi so aftur havt við sær betri prís og spardar skattakrónur. Týðningarmikil partur av hesum er, at við einari tílíkari skipan verða allir útbjóðarar javnsettir.

Framhaldandi privatisering

Í dag hevur Føroya Landsstýri framvegis milliardir av krónum bundnar í almennum fyri-tøkum. Stórt spurnartekin kann setast við skyn-semið í hesum. Hesar upphæddir kundu verið nýttar øðrvísi, serstakliga í hesum tíðum tá landið annars má taka lán fyri at gjalda hallið á fíggjarlógini. Týðningarmesta grundin til at privatisera almennu partafeløgini er tó, at váðin spjaðist munandi meira.

Sum stóðan er í lýtuni, metir Føroya Arbeidsgevarafelag tó ikki, at tíðin at privatisera er hin rætta, og at rætt er at bíða til fíggjarkreppan er av, áðrenn av álvara verður farið undir at selja almennu fyrítøkurnar. Hinvegin eigur at verða farið undir at fyrireika privatiseringina av fyri-tøkunum, so klárt er at selja, tá marknaðurin vísir seg at vera lagaligari. Tað er ikki longur nøkur orsök

til, at tað almenna luttekur beinleiðis í vinnulívinum. Veitingartrygdir av ymsum slag kunnu tryggjast á annan hátt.

Løgmannsskrivstovan hevur latið úr hondum frá-greiðing um at einskilja fyrítøkur landsins. Sum heild tekur Føroya Arbeidsgevarafelag undir við niðurstøðunum í frágreiðingini og mælir landsstýrinum til at fylgja tilmælunum. Frá-greiðingin vísir eisini á trupulleikar við, at tað almenna rekur vinnuvirkir. Sagt verður, at landið eigur fyrítøkur, sum virka í kappingarumhvørvi. Síðani stendur:

”Privatu fyrítøkurnar, kappast verður við, kenna kappingartrýstið frá almennu fyrítøkunum sum kappingaravlagandi og órímligt. Hinvegin kenna almennu fyrítøkurnar tíðum eigaraviðurskiftini sum avmarkandi fyri møgu-leikar teirra at klára seg í kappingini. Hesi sjónarmið hjá einskildu og almennu fyrítøku-num eru í andsøgn hvørt við annað, men geva tó greiða ábending um, at óheppin vinnupolitisk viðurskifti gera seg galdandi”¹

Landið eigur nógvar fyrítøkur antin beinleiðis ella óbeinleiðis gjøgnum grunnar og feløg. Hetta samsvarar ikki við vinnupolitikkin. Í vinnu-politikkinum verður víst á, at altjóða rákið heilt greitt ber ímóti minni almennari stýring og fríari kapping.

Seinasta hálva árið hevur fíggjarkreppan elvt til, at stjórnir í fleiri londum hava lagt seg út í vinnulívið fyri at bjarga fyrítøkum. Somuleiðis hevur verið neyðugt við m.a. bankapakkum. Føroya Arbeidsgevarafelag metir hóast hetta ikki, at hetta er ein gongd leið í longdini. Tað almenna hevur til uppgávu at tryggja vinnunum ávísar støðugar karmar, so vinnan fær rúm, ræsur og frið at virka undir marknaðarbúskapar-ligum treytum.

Samanumtikið mælir Føroya Arbeidsgevarafelag til:

¹ Frágreiðing um at einskilja fyrítøkur landsins, s. 7.

- Avriks- og málstýring av øllum almennum stovnum
- Munandi útveiting av tænastruveytingar og hjálpifunktiónum
- Gerð av reglum fyri almenna innkeypinum
- Fyrireiking til framhaldandi privatisering

Hallið á fíggarlóginum

Stórt hall er á fíggarløgtingslóginum í ár, og sum útlitini eru í lógunum, er væntandi enn størri hall komandi fíggarár. Tá konjunkturarnir vanda eigur hetta at broytast nakað, men roknast kann ikki við, at hallið verður burtur bara orsakað av konjunkturroytingunum. Sum gongdin hevur verið seinnu árinum, við munandi øktum almennum útreiðslum, væntar Føroya Arbeiðsgevara-felag, at framhaldandi hall verður á fíggarlóginum eisini eftir at búskapurin hevur vent. Umframt, at almennu útreiðslurnar eru nógv vaksnar, eru eisini strukturell viðurskifti, sum er orsøkin til hallið.

Skattainntøkur landsins koma fyri ein meginpart frá inntøkuskatti frá teimum A-inntøkum, sum føroyski arbeiðstakarin forvinnur. Partur av føroysku skattagjaldarunum fáa tó frádrátt í skattinum, tí hesi fáa sína inntøku úr serstakari vinnugrein - fiskivinnuni á sjónum -, sum stendur fyri einum stórum parti av lónarútgjaldingunum. Somuleiðis eru aðrar skipanir, so sum rentustuðulsskipanin til sethúsaskuld og mvg-frádrátturin til umvælingar og umbygg-ingar av sethúsum, við til at økja um strukturella hallið á fíggarlóginum.

Skattapolitikkurin

Føroya Arbeiðsgevara-felag metir tað vera óheppi, at allir partar av arbeiðsstyrkini ikki gjalda relativt tað sama í skatti. Hetta skapar ójavnvág í mun til, hvør skal gjalda fyri rakstrurin av samfelagnum. Somuleiðis er skipanin við til at avlaga kappingina um

arbeiðsmegina í landinum. Tí eigur at vera farið undir eina tilgongd, har skattalættin til ávísar bólkur verður niðurlagaður. Hetta má gerast yvir eitt áramál, so grundarlagið ikki verður tikið undan vinnugreinini og teimum, sum starvast har. Hóskandi hevði verið at gjørt hesa tillaging yvir t.d. 10 ár.

Eftirlønarskipan

Í hesum døgum verður arbeitt við at gera eina sokallaða eftirlønarnýskipan. Ásannandi, at tað verða alsamt fleiri eldri, og at hesi skulu hava eina virðuliga eftirlønarpúpsparing, metir Føroya Arbeiðsgevara-felag tað vera uppá hægstu tíð, at slík nýskipan verður framd.

Føroya Arbeiðsgevara-felag mælir samstundis til, at eftirlønarskipanirnar verða soleiðis lagdar til rættis, at tað verður lætt at bjóða seg fram sum eftirlønarveitara, so kapping verður tryggjað um eftirlønina. Kappingin tryggjar, at arbeiðstakarin fær sum mest burturúr uppsparingini. Somuleiðis verður mælt til, at skipanin verður gjørt umsitingarliga einföld fyri arbeiðsgevarar og arbeiðstakarar umframt almenna myndugleikan, sum skal umsita og hava eftirlit við, at øll gjalda til eftirløn.

Symmetri millum rentustuðulin og skatt av innistandandi

Rentustuðulin til sethúsálán er við til at skeikla kappingina um kapitalin. Rentustuðulin er 40 % til sethúsálán, meðan onnur lán ikki hava hendan møguleika. Skatting av innlánnum er 35%. Sostatt er neyðugt fyri at javnseta innlán og útlán, at rentustuðulin til sethúsálán verður lækkaður til 35%, meðan onnur lán somuleiðis kunnu trekkja 35% frá.

Ábendingar eru um, at ætlanin er at avtaka rentustuðulsskipanina, og at áramál skal setast á, nær stuðulsskipanin skal verða burtur. Um hetta verður gjørt, er umráðandi at hava í huga tey, sum undir verandi fortreytum nýliga hava sett búgv. Føroya Arbeiðsgevara-felag mælir tí

til, at landsstýrið setir ein arbeiðsbólk at arbeiða við, hvussu hetta kann gerast.

Um so er, at skipanin við rentustuðli verður avtikin, er týðningarmikið ikki at gera hetta uttan eina hóskaði tillagingartíð. Í fyrsta umfari eigur rentustuðulin at vera niðurlagaður til 35 % fyri at skapa symmetri millum rentustuðulin og skatt av innistandandi.

Niðurlaging av frádrátti av mvg av handverkaralønnum

Mvg-stuðulin til sethúsabygging var upprunliga ein frítøka fyri at gjalda mvg. Endamálið við frítøkuni var at stuðla byggvirkseminum í eini tíð, tá lítið virksemin var í samfelagnum.

Eins og flestu frádráttir og stuðlar virkar mvg-stuðulin avlagandi. Seinastu nógvu árinum við stórum virkseminum hevur hesin stuðul eggjað til meira virkseminum í eini tíð, tá tørvur var á at tálma virkseminum. Mett verður, at tíðin nú er tann rætta at fara undir at endurskoða hesa stuðuls-skipan. Tað er ikki rætt, at avtaka hesa

skipan beint nú uttan ávaring, tí eftirspurningurin er sera lágur og virksemin hareftir, men Føroya Arbeiðsgevarafelag metir, at hesin stuðul skal líðandi avtakast. Verður henda avgerð tikin, kann roknast við størri virkseminum í fyrsta umfari, tí fólk fara at brúka stuðulsmøguleikan, áðrenn hann verður tikin av og er tað tiltrongt í hesum døgum.

Samanumtikið mælir Føroya Arbeiðsgevarafelag til:

- at skattafrádrátturin til fiskimenn verður niðurlagaður t.d. yvir 10 ár
- at eftirlønarnýskipanin verður gjøgnum-förd sum skjótast.
- at symmetri verður millum rentu-stuðul og skatt av innlånnum
- at mvg-frádrátturin til sethúsabygging verður niðurlagaður.